

*Kryshchal S. P., graduate student of the department of ancient and modern history of Ukraine, Kyiv National University
Taras Shevchenko (Ukraine, Kyiv), roshenka.com@gmail.com*

Formation of the legal and normative-instructive base of workers' faculties in the USSR in 1920's

The article illustrates the formation of the normative-legal base of workers' faculties in the USSR in 1920-ies., analyzes the legal, normative regulatory documents of Commissariat of the USSR, the Bolshevik Party, which decided the pressing issues in educational branch including the admission of students to rabfaks, material support of students.

The purpose of the study is to show the work of legislative and executive authorities of the state that directed their activity on the creation and development of rabfaks: regulation of admission, requirements to the organization of the educational process, material support of students.

Keywords: workers' faculties, the normative-legal base, organization, workers, peasants, education, higher educational institutions.

Криштал С. П., аспирантка кафедри древньої і нової історії України, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), roshenka.com@gmail.com

Формирование правовой и нормативно-инструктивной базы рабочих факультетов УССР в 1920-х гг.

Освещается формирование нормативно-правовой базы рабочих факультетов УССР в 1920-х гг., анализируются правовые, нормативно-инструктивные документы Наркомпроса УССР, большевистской партии, которые решали неотложные вопросы в сфере образования, в частности, приема студентов на рабфаки, материального обеспечения слушателей.

Цель исследования показать работу законодательных и исполнительных органов государства, которые направили свою деятельность на создание и развитие системы рабфаков: регулирование приема, требования к организации учебно-воспитательного процесса, материального обеспечения слушателей.

Ключевые слова: рабфаки, нормативно-правовая база, организация, рабочие, крестьяне, образование, высшие учебные заведения.

* * *

УДК 94(477)«1918/1921»: [316.34:341.71-051]

Ластовець Н. О.,
аспірантка історичного факультету,
Харківський національний університет
ім. В. Н. Каразіна (Україна, Харків),
nlo_17@mail.ru

КОМПЕТЕНЦІЯ ТА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Розглянуто вплив компетентності дипломатичних представників на діяльність українських місій в 1918–1921 рр. Ствердження України, як самостійного суб'єкта міжнародних відносин, наклало відбиток на підбір кадрів місій та посольств для встановлення мітних взаємин з іншими країнами. Ефективність роботи українських дипломатів на початку ХХ століття залежала не тільки від партійних уподобань, вікового чи станового розподілу, але від набору персональних умінь та навичок представників, рівня освіти та кваліфікації штату закордонних інституцій, що визначало коло пріоритетів діяльності місій. Освітній рівень працівників та відповідність займаним посадам, наряду з мотивацією персоналу місій, справили великий вплив на досягнення необхідних результатів чи нехтуванням службових обов'язків.

Ключові слова: дипломатичне представництво, освітній рівень, кваліфікація, компетенція, міжнародні відносини.

Активна зовнішньополітична діяльність має на меті реалізацію конкретного переліку поставлених перед представництвом завдань. Для їх втілення в життя необхідні не тільки сприятливі зовнішні і внутрішні чинники, а продумані дії з боку представників країни. Є. Тарле наголошував, що справжній дипломат досконало володіє всією технікою своєї справи і з великою гідністю представляє інтереси своєї держави у відносинах з іноземними державами [13, с. 57].

Дослідження різних аспектів становлення українських дипломатичних місій, незважаючи на активну розробку даної тематики, залишається актуальним. Створений в 2000 році Г. Стрельським навчально-довідковий посібник

[12] єдиний на сьогоднішній момент збірник коротких біографій представників дипломатичного корпусу, на сучасному етапі вимагає перегляду та уточнення. Компетенція та компетентність кадрового складу не набула належного розгляду в історіографії, присвяченої проблемам міжнародних відносин України на початку ХХ століття, хоча деякі сюжети, присвячені відповідності займаним посадам, зустрічаються у більшості досліджень [1].

Джерела з даної теми представлені насамперед архівними матеріалами [15; 16; 18], спогадами [2; 4; 8], замітками в періодичних виданнях [17]. Вони в сукупності дають відмінну від загальноприйнятої картину розвитку подій.

Головним завданням статті є встановлення закономірностей формування дипломатичних представництв періоду української революції та вплив компетентності та компетенції кадрового складу на встановлення дипломатичних контактів. За основу для теоретичних викладок бралася інформація систематизована в базах даних дипломатичних представників періоду української революції, яка була створена автором.

Компетентність (відповідність наданій посаді) та компетенція (набір навичок та відповідний освітній рівень) є складовими потенціалу успішного політичного діяча. Необхідні компетенції політика/дипломата умовно можна поділити на декілька частин: професіоналізм, освіту, комунікативну компетентність та кваліфікацію [6, с. 31]. Окрім цього, велику роль грали ідейно-світоглядна складова, лідерські якості та стан здоров'я, але вони є допоміжними компонентами для виконання поставлених завдань.

Розглядаючи необхідні умови для ефективної роботи особистості, що прийшла на дипломатичну службу на початку ХХ століття, можна стверджувати, що з чотирьох перерахованих характеристик на початковому етапі задовольнялася тільки комунікативна компетентність. Роль освіти, особливо освіти майбутніх дипломатичних представників, на базисі якої формувалася професіоналізм та кваліфікація, недооцінювалася.

Головною особливістю і, одночасно, вадою дипломатів українських державних утворень початку ХХ століття була відсутність спеціально підготовлених кадрів для проведення зовнішньополітичних акцій. Якщо на початковому етапі такий стан справ можна зрозуміти, швидкий перебіг революційних подій, часткова дезорганізація в середині правлячих інституцій, нестача кадрів на всіх рівнях, не давали можливості для створення спеціальних підготовчих курсів, то в подальшому, питання відповідності займаним місцям працівників, стало більш гострим.

Надмірне захоплення політично доцільними кандидатурами в період Центральної Ради та Директорії УНР зробило неможливим існування курсів для підвищення кваліфікації дипломатичних працівників, за винятком консульських курсів [16, арк. 16]. А. Марголін характеризував кадрову ситуацію періоду Директорії УНР наступним чином: «така кадрова політика призводила до того, що за бортом державного човна опинилися майже всі інтелектуальні сили України. Директорія залишилася з невеликою купкою людей, здібних до державної роботи, з числа трьох партій, що брали участь в антигетьманському повстанні» [9, с. 159].

Під час аналізу заяв, що подавалися на розгляд для прийняття на дипломатичну службу, претенденти на посаду, в першу чергу, вказували на знання мов та наявність освіти [16, арк. 20]. Попри це, більшість складу підбиралося головою представництва. М. Галаган згадує: «... приділило міністерство лише двох урядовців-аташе; інший потрібний персонал мав я набрати із тих українців, що вже перед тим виступали в Румунії» [2, с. 357]. Про необхідність набору штату зі свідомих українців стверджувалося в статті М. Стечишина в газеті української діаспори у США «Українське слово», датованій 1927 роком [17, арк. 2–7].

Вступ та відмова від посади голови дипломатичного представництва набули значного політичного забарвлення, починаючи з 1919 р. Фахові юристи та історики, більшість яких були керуючими дипломатичних місій, в кращому випадку мали досвід боротьби за національно-культурну автономію. Єдиною особою, що мала фахову політичну освіту був В. Липинський, голова представництва у Відні в період Гетьманату та Директорії УНР (до серпня 1919 р.) [12, с. 18]. О. Лотоцький позитивно відгукувався про діяльність В. Липинського, називав його «переконаним українським державником, що служив ідеї і в державному успособленні здолав тоді гамувати свої соціальні погляди» [8, с. 16].

Досвід політичної діяльності на різних урядових та партійних посадах мали представники Української держави у Берліні та Стамбулі Ф. Штейнгель та М. Суковкін, Української Народної Республіки періоду Директорії у Німеччині, Угорщині, Болгарії, відповідно М. Порш, М. Галаган та О. Шульгин. Є. Онацький так характеризував особистість голови НДМ у Ватикані: «Граф М. Тишкевич своїм знанням мов і вищого світу був дійсно рідкою і цінною птицею в саду української дипломатії» [10, с. 11].

Більша кількість обізнаних представників 1919–1921 рр. мотивована досвідом, які багато з них набули у період Центральної Ради та Гетьманату. Попри це, для репрезентації України на Паризькій мирній конференції була обрана людина, орієнтована на адміністрування процесу, але зовсім не обізнана з реаліями дипломатичних переговорів. Окрім того, наявність певного досвіду політичних взаємин в 1919–1921 рр. спровокувала замість консолідації діячів, конфлікти між закордонними представництвами.

Голова дипломатичного представництва як репрезентант держави у країні перебування, зосереджував у своїх руках інформаційний, інтелектуальний/кадровий, фінансовий та адміністративний ресурси [6, с. 28].

Відомим фактом є те, що необхідні документи, розпорядження, газети та журнали, інструкції для виконання з України до закордонних місій потрапляли інколи лише через місяць-півтора, коли вже ставали не актуальними, при необхідному зв'язку раз на два тижні. Найбільш показовим є листування між посланником в Німеччині О. Севрюком та міністром закордонних справ М. Любинським. «Ваші депеші акуратно одержую, але помічаю, що ви не всі мої одержуєте» [14, с. 57] – телеграфував М. Любинський в середині квітня 1918 року. Показовою є також телеграма отримана 25 квітня 1918 року, за чотири дні до перевороту і повалення Центральної Ради. В пункті 5 наголошено на тому, що «вашої шифрованої телеграми прочитати не удалось,

очевидно передавати по телефону такі речі трудно, а може, ви користуетесь якимсь невідомим шифром. Просимо пояснити справу» [14, с. 57].

Відносно поінформованості в своїх спогадах Д. Дорошенко згадує останній місяць існування Гетьманату наступним чином: «Прийшла нарешті телеграма від Штейнгеля, що на Україні дійсно повстання, але повстанці вже розбиті і скоро цілий рух має бути припинений. Всі ці лаконічні вістки залишили поле для всяких здогадів; було неясно, в якім причиннім зв'язку між собою стоять усі ці події... до мене тим часом раз у раз зверталися представники англійської та французької преси й намагалися щоб я їм дав пояснення. Що я міг їм пояснити?» [4, с. 379].

Директорія УНР в цьому відношенні була ще менш організованою. Проблеми зі зв'язком яскраво відобразилися на оформленні віз для в'їзду в країну перебування. Типовою ситуацією стало підтвердження направлення та взяття під свою опіку представників УНР місії у Швейцарії та Відні, яка займалася документами для членів таких представництв у Великобританії, США, Ватикані. «Більшість цих місій і не побачили б Європи» – так писав Дорошенко про місії періоду Директорії [4, с. 458].

Інтелектуальний потенціал, який можна умовно об'єднати з кадровим, міг був використаний лише частково. Особливо гостроти набула ситуація в період Директорії УНР через затримку приїзду до країни-перебування: «Вимушене безділля на протязі більш місяця у Відні зле впливало на моїх співробітників, особливо в часі мого перебування в Празі... Так відіхали цінні співробітники В. Кедровський та О. Коваленко, і я, ближче зорієнтувавшись в тих умовах, які мене ждали в Царгороді, не заперечував їх рішення. Повернувся і мій юрисконсульт в церковних справах В. Радзимовський, – сей просто занудився за своєю родиною, яку залишив у Києві... Двом молодшим урядовцям п. п. Лінкевичеві та Желехівському (*кур'єри – примітка автора*), які виявили у Відні такі риси, що їм я не міг спочувати, дав я доручення до уряду, і вони поїхали туди, щоб уже не повернутися» [8, с. 18].

Якщо проаналізувати склад радників голів українських дипломатичних представництв періоду революції, то серед них найбільше було юристів, військових та істориків і лише одна особа, що вивчала політичні науки (І. Токаржевський-Карашевич, голова прес-бюро, а згодом радник дипломатичного представництва у Відні) [3, с. 27–32]. Натомість, досвід діяльності на поприщі зовнішньої політики мав лише радник посольства Української Держави у Берліні О. Іванов, що раніше працював на дипломатичній службі у Російській імперії [4, с. 269].

Роль радника в організації дипломатичної діяльності прописана в документах посольства у Берліні [14, с. 271]. Вони допомагали складати офіційні документи, контролювали наявність штату на місцях, мали право видавати лікарняні та вирішувати конфліктні ситуації. В цьому сенсі показовими є місія УНР у Румунії під керівництвом М. Галагана, де радником виступав К. Чоботаренко [2, с. 367]. Хоча офіційно він вирішував справи пов'язані з військовополоненими та частково з воєнним майном, але саме завдяки його діяльності відбулося надання з боку румунської влади необхідного приміщення для розміщення місії, забезпечення приладдям та автомобілями.

Наступним прикладом гарної діяльності радників виступають представництва Української держави 1918 року та УНР 1919–1921 рр. в Німеччині та Австро–Угорщині (згодом Австрії). Найбільш успішні та організовані, вони заклали базис для подальшої дипломатичної діяльності, що виражалося в оформленні документів для інших місії періоду Директорії УНР. Про конфліктні ситуації в середині представництв інформації не має, хоча напруження відчувалося між різними дипломатичними представниками [17, арк. 4–6; 18, арк. 3–8], як це сталося між М. Поршем та М. Васильком, та між урядом і представництвом (непорозуміння між Д. Дорошенком та радником В. Ланіним) [4, с. 382].

Прикладом руйнівної діяльності радників можна назвати роботу Шульги в якості керівника представництва у Болгарії [8, арк. 20], який фактично розвалював посольство та І. Мазуренка в Італії, який в якості керуючого розпустив представництво і перейшов працювати до місії Радянської Росії [12, с. 22].

Радники дипломатичних місій не залишалися на своїх посадах після встановлення нового політичного режиму. Це відбувалося через декілька причин, характерних для всього періоду української революції. Перш за все, політичні уподобання унеможлилювали співробітництво між представниками колишньої та нинішньої влади. Наступною причиною виступала направленість роботи дипломатичного представництва. Співробітництво з партіями соціалістичного спрямування вимагало знання тогочасних реалій, які представникам монархістського урядування були не доступними.

Ситуація з секретарями та урядовцями була дещо іншою. Частина урядовців продовжували свою діяльність в не залежності від зміни урядів та зовнішньополітичної орієнтації, як це сталося з штатом представництва в Стамбулі [4, с. 262]. На противагу представництву у Стамбулі, у Берліні після повалення Гетьманату відбулася кардинальна зміна в кадровому складі, не зважаючи на наявність кандидатур, що працювали ще в період Центральної Ради [14, с. 283–286].

Секретар, як штатна одиниця дипломатичного представництва грав одну з ключових ролей в діяльності дипломатичної місії. В різний час кількість секретарів та їх обов'язки були різними. Окрім ведення вхідної/вихідної документації та експедиції/перевірки документів, які склалися на вимогу голови, до обов'язків додавалася фінансова звітність та робота інформаційного відділу. Якщо в період Гетьманату до штату посольств І–го розряду включалася посада бухгалтера, то в період Директорії УНР вона була замінена на посаду другого секретаря. Третій секретар з'явився вже після 1920 р. і заміщував посаду голови прес–бюро або керівника консульського відділу. Найчастіше, у періоди, як і у спогадах приклади якісного виконання своїх обов'язків секретарями практично не згадувалися. Цьому є декілька причин. Однією з них виступає сприйняття нормальної діяльності секретаря як належне, тому не варте уваги.

Прикладом гарного виконання свої обов'язків можуть різноманітні виступи: «секретар місії УНР в Бельгії Кулішер перечитав 23.03.21 р. в Народному університеті в Брюсселі лекцію, темою якої були загальні відомості про Україну, її територію та населення. Лекція була ілюстрована ліхтеревними знімками міст, сіл, народних типів України і передрукована разом з поданими

ілюстраціями в ілюстрованому журналі «Турін Клуб», який друкується в 150 000 примірників» [15, арк. 181].

Більшість прикладів роботи секретарів висвітлені в негативному ключі через виключність, не типовість поведінки. Такими прикладами можуть виступати діяльність секретарів І. Мазуренка в Італії [18, арк. 7], який згодом став радником–керуючим представництва і фактично розпустив його, В. Полектики в Австрії, що розпорядився спалити добірки іноземних періодичних видань, які готувалися у посольстві [1, с. 48], І. Козія в США, що не вів документацію на належному рівні [17, арк. 6].

Серед поодиноких прикладів якісного виконання своєї роботи можна виділити працю другого секретаря в Італії: «Як сказано у вступній частині в цій роботі безпосередні помічниками голови місії являються виконуючий обов'язки другого секретаря п. Сергій Пашенко, що крім завідування канцелярією і внутрішніми справами місії, допомагає голові в редагуванні та перекладі нот...» [18, арк. 20].

Відносно аташе ситуація ще більш заплутана. З одного боку, згадок про діяльність аташе більше в позитивному ключі. З іншого боку, це може пояснюватися тим, що посада молодшого дипломатичного співробітника, який входив в дипломатичний корпус, навіть при наявності проблем у роботі не була настільки впливовою, як посади радника та секретаря.

Певна невідповідність виникає при розгляді архівних матеріалів, спогадів та листування відносно цих посадових осіб. В джерелах аташе часто плутають з урядовцями, але це не є виправданим. Так, аташе може бути урядовцем, тому що це загальний термін для позначення молодшого дипломатичного персоналу, але урядовцями в той час також були перекладачі/драгоmani, канцелярські співробітники (молодші канцелярські співробітники в період Гетьманату [5, с. 14]). Посада аташе офіційно з'явилася в період Центральної Ради. Так, аташе називали молодших дипломатичних співробітників, які офіційно входили до дипломатичного корпусу [11, с. 10]. Д. Дорошенко згадував про двох аташе, що залишилися на роботі в посольстві у Стамбулі в період Гетьманату, П. Чикаленка та Вовченка [4, с. 262]. Галаган згадує про ефективну, але недовгу роботу (два тижні) на посаді аташе О. Олеса [2, с. 457]. Дуже позитивно оцінювалася діяльність аташе в місії в Італії: «... і аташе п. Сергія Мако на якому полягає окрім дипломатичної інформації підготовка безпосередніх розмов голови місії з відповідними шефами і всі доповнюючі розмови, які виникають в наслідок конференцій голови» [18, арк. 20]. Також ранг аташе отримували представники військового та морського міністерств періоду Директорії УНР [5, с. 79], які їм підпорядковувалися безпосередньо, а з червня 1919 р. повинні були звітувати перед головою дипломатичного представництва [14, с. 271].

Характерною особливістю Гетьманату була наявність посади агентів, які поділялися на три види: військово–морські агенти, військові агенти та торгівельні агенти, завдання та фінансування яких було чітко регламентоване. Інформації відносно військово–морських агентів майже немає. Фактична кількість та біографія військових агентів першого та другого розряду [5, с. 19] на даний момент мало відома. З шести військових агентів, та їх помічників, на посаді, еквівалентній попередній, залишилися

лише Л. Дроздовський, що був військовим агентом періоду Гетьманату в Швейцарії (агент II-го розряду) та В. фон Бессер, помічник агента в Берліні (I-й розряд) став військовим аташе в Берліні в 1919 р. Ще одним з чинників становлення продуктивних взаємовідносин в середині місії, а отже її ефективної роботи був характер об'єднання колективу, який поділявся на позитивний та конформний (негативний) [7, с. 138].

Отже, компетенція та компетентність членів дипломатичних місій на початку ХХ століття визначалася такими чинниками як: рівень освіти, який був сформований під час вступу на посаду і носив фрагментарний характер [6, с. 31], комунікативної компетенції, що залежало від особливостей організації, посади та соціальної ролі, а також, набутих в результаті взаємодії професіоналізму та кваліфікації. Головною проблемою дипломатичних представництв на всіх етапах української державності початку ХХ століття була відсутність підготовчих курсів для представників дипломатичної служби за винятком консульських курсів [16, арк. 16].

Список використаних джерел

1. Веденєв Д. В. Міжнародно-інформаційна діяльність Української держави 1917–1923 рр.: навчальний посібник / Д. В. Веденєв. – К.: Відділ НА СБ України, 2009. – 164 с.
2. Галаган М. З моїх споминів (1880–ті – 1920 р.) / М. Галаган; передмова: Т. Осташко, В. Соловйова. – К.: Темпора, 2005. – 656 с.
3. Господин А. Три визначні дипломати: граф М. Тишкевич, князь І. Токаржевський–Карашевич і барон М. Василюк / А. Господин. – Вінніпег, 1989. – 39 с.
4. Дорошенко Д. Мої спомини про недавнє минуле (1914–1920 роки) / Д. Дорошенко. – К., 2007. – 632 с.
5. Збірник законів і постанов Українського правительства відносно закордонних інституцій. Ч.1 / упоряд. І. Храпко. – Вид. неофіц. – Відень, 1919. – 151 с.
6. Лепська Н. Функціональні ресурси і структурний потенціал політичної компетенції / Н. Лепська // Політичний менеджмент. – 2010. – №3. – С.27–31.
7. Литвинова Л. Організаційна структура управління державною установою: соціально-психологічний аспект / Л. Литвинова // Психологія управління. – 2009. – №5. – С.136–141.
8. Лотоцький О. Сторінки минулого / О. Лотоцький. – Ч.4: В Царгороді. – Б.м.: Українська Православна Церква в США, 1966. – 178 с.
9. Марголін А. Україна и политика Антанти: записки єврея и гражданина / А. Марголін. – Берлін: Из-во С. Евронь, 1921. – 397 с.
10. Онацький Є. Українська дипломатична місія в Італії / Є. Онацький. – Прага, Вид-во «Пробоем», 1941. – 21 с.
11. Поліщук Н. М. Українська дипломатична лексика періоду УНР: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.02 / Н. М. Поліщук; АН України, Ін-т укр. мови. – К., 1994. – 16 с.
12. Стрельський Г. В. Українські дипломати доби національно-державного відродження (1917–1920 рр.): біогр. довід. / Г. В. Стрельський. – К., 2000. – 48 с.
13. Тарле Е. О приемах дипломатии // История дипломатии. – М.–Л., 1945. – 883 с.
14. Українські дипломатичні представництва в Німеччині (1918–1922): Документи і матеріали / Упор. В. М. Даниленко, Н. В. Кривець. – К., 2012. – 592 с.
15. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф.1113. – Оп.2. – Спр.186.
16. Там само. – Ф.2592. – Оп.1. – Спр.14.
17. Там само. – Ф.3934. – Оп.1. – Спр.20.
18. Там само. – Ф.4472. – Оп.1. – Спр.2.

References

1. Vvedjenjejev D. V. Mizhnarodno-informacijna dijtal'nist' Ukrain's'koj' derzhavy 1917–1923 rr.: navchal'nyj posibnyk / D. V. Vvedjenjejev. – K.: Viddil NA SB Ukrain'ny, 2009. – 164 s.
2. Galagan M. Z moi'h spomyniv (1880–ti – 1920 r.) / M. Galagan; peredmova: T. Ostashko, V. Solovjova. – K.: Tempora, 2005. – 656 s.

3. Gospodyn A. Try vyznachni dyplomaty: graf M. Tyshkevych, knjaz' I. Tokarzhev's'kyj–Karashevych i baron M. Vasyl'ko / A. Gospodyn. – Vinnipeg, 1989. – 39 s.

4. Doroshenko D. Moi' spomyny pro nedavnje mynule (1914–1920 roky) / D. Doroshenko. – K., 2007. – 632 s.

5. Zbirnyk zakoniv i postanov Ukrain's'kogo pravytel'stva vidnosno zakordonnnyh instytucij. Ch.1 / uporjad. I. Hrapko. – Vyd. neofic. – Viden', 1919. – 151 s.

6. Leps'ka N. Funkcional'ni resursy i strukturnyj potencial politychnoi' kompetencii' / N. Leps'ka // Politychnyj menedzhment. – 2010. – №3. – S.27–31.

7. Lytvynova L. Organizacijna struktura upravlinnja derzhavnoju ustanovoju: social'no–psyhologichnyj aspekt / L. Lytvynova // Psyhologija upravlinnja. – 2009. – №5. – S.136–141.

8. Lotoc'kyj O. Storinky mynulogo / O. Lotoc'kyj. – Ch.4: V Cargorodi. – B.m.: Ukrain's'ka Pravoslavna Cerkva v SSHA, 1966. – 178 s.

9. Margolin A. Ukraina i politika Antanty: zapiski evreja i grazhdanina / A. Margolin. – Berlin: Iz–vo S. Evron', 1921. – 397 s.

10. Onac'kyj Je. Ukrain's'ka dyplomatychna misija v Italii' / Je. Onac'kyj. – Praga, Vyd–vo «Probojem», 1941. – 21 s.

11. Polishhuk N. M. Ukrain's'ka dyplomatychna leksyka periodu UNR: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.02 / N. M. Polishhuk; AN Ukrain'ny, In–t ukr. movy. – K., 1994. – 16 s.

12. Strel's'kyj G. V. Ukrain's'ki dyplomaty doby nacional'no–derzhavnogo vidrodzhennja (1917–1920 rr.): biogr. dovid. / G. V. Strel's'kyj. – K., 2000. – 48 s.

13. Tarle E. O priemah diplomatii // Istorija diplomatii. – M.–L., 1945. – 883 s.

14. Ukrain's'ki dyplomatychni predstavnytstva v Nimechchyni (1918–1922): Dokumenty i materialy / Upor. V. M. Danylenko, N. V. Kryvec'. – K., 2012. – 592 s.

15. Central'nyj derzhavnyj arhiv vyshhyh organiv vlady ta upravlinnja Ukrain'ny. – F.1113. – Op.2. – Spr.186.

16. Tam samo. – F.2592. – Op.1. – Spr.14.

17. Tam samo. – F.3934. – Op.1. – Spr.20.

18. Tam samo. – F.4472. – Op.1. – Spr.2.

Lastovets N. A., postgraduate student of the historical faculty of Kharkov National University named after V. N. Karazin (Ukraine, Kharkov), nlo_17@mail.ru

Qualification and competence Ukrainian diplomatic representatives on the beginning twentieth century

This article is devoted to the influence of the competence of the diplomatic representatives in the activities of Ukrainian missions on the beginning twentieth century. The formation of Ukraine as an independent subject international relations left an imprint on the selection of personnel for effective policy in the world arena. The effectiveness of the diplomats depended not only on party preferences, age division, but also the availability of personal skills and abilities, level of education and qualification of staff of foreign institutions. The educational level and compliance positions with staff motivation, had a great impact on the achievement of the desired results.

Keywords: diplomatic representation, level of education, qualifications, competence, international relations.

Lastovets N. A., aspirantka исторического факультета, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (Украина, Харьков), nlo_17@mail.ru

Компетенция и компетентность украинских дипломатических представителей начала XX века

Рассмотрено влияние компетентности дипломатических представителей на деятельность украинских миссий 1918–1921 гг. Становление Украины как самостоятельного субъекта международных отношений наложило отпечаток на подбор персонала для проведения эффективной политики на международной арене и взаимодействия. Результативность работы дипломатов зависела не только от партийных предпочтений, возрастного и сословного деления, но и от наличия персональных умений и навыков, уровня образования и квалификации штабов зарубежных институций, которые влияли на приоритетные направления деятельности миссий. Образовательный уровень и соответствие занимаемым должностям вместе с мотивацией персонала представительства, имели большое влияние на достижение необходимых результатов.

Ключевые слова: дипломатическое представительство, образовательный уровень, квалификация, компетенция, международные отношения.

* * *